

ROERKERKNIEUWS IN CORONATIJD

editie 123 (15 oktober 2022) – www.roerkerken.nl

inleiding

Hopelijk hebt U het al meegekregen? Vanaf medio november gaat de Roerbrug tussen St. Odiliënberg en Melick zes weken dicht. In opdracht van de provincie zal de brug worden versterkt. Dit is nodig omdat het verkeer steeds zwaarder wordt en de brug niet meer aan de veiligheidsnormen voldoet. Hoewel het fietsverkeer wel nog van de brug gebruik kan blijven maken, zal de tijdelijke afsluiting voor de andere weggebruikers een groot impact hebben. De huidige brug is van na de oorlog. Op de eerste dag van de oorlog (10 mei 1940) werd de brug immers door het Nederlandse 17^e Grensbataljon opgeblazen teneinde de Duitse opmars te vertragen. Tijdens de oorlog lag er bij het kerkplein een noodbrug. De eerste vaste oeververbinding tussen Berg en Melick dateert uit 1825. Het betrof een houten brug waarop een ‘passagerecht’ (tol) was gevestigd. Een tweede (houten) brug werd in 1855 op dezelfde plaats aangelegd, nadat in 1850 de provinciale weg van Roermond naar Heinsberg gereed was gekomen. De eerste stenen brug kwam er pas in 1909, maar dan wat meer oostelijk gelegen, namelijk daar waar de brug ook nu nog altijd ligt (Jaarboeken Roerstreek 1995, 1997 en 2008). Voordat in 1825 de eerste houten brug er kwam, stak men nog oostelijker (op een doorwaadbare plaats die in Melicker Ohé nader aangeduid wordt als ‘in het Wersken’) de Roer over. Dat is bij het ‘Hazepad’, in de buurt van de opvallende knik in de Melicker Ohéweg.

herbestemming St. Andreaskerk

Nadat ruim een jaar geleden de plannen m.b.t. tot de herbestemming van de St. Andreaskerk bekend werden (zie Roerkerknieuws 74) en in dit kader afgelopen voorjaar de canonieke hoorzitting werd gehouden (zie Roerkerknieuws 103), is het (op de herbestemming van de historische kerkklok na) weer een hele poos stil gebleven. Dat kwam omdat we de optie die tijdens de hoorzitting aan de hand werd gedaan, namelijk om na de sluiting van de (hoofd-)kerk in de huidige dagkapel te blijven kerken, serieus in overweging hebben genomen. De twee opties voor de toekomstige Melicker kerkgelegenheid (noord- of zuidtrancept) werden op 17 juni j.l. met het bisdom besproken. Daar deed men ons zelfs nog een derde optie aan de hand: de hele kerk verkopen en elders naar een geschikte kerkruimte om te zien. Daar zijn we vervolgens naar op zoek gegaan en die werd gevonden in de ‘Aaj Bieb’ waar we een ruimte konden huren en waar we ook desgewenst van aangrenzende ruimten gebruik konden maken. Al die opties hebben we nog eens tijdens de parochiële vrijwilligersbijeenkomst op zondagmiddag 14 augustus j.l. de revue laten passeren. Alle ‘ins and outs’ gehoord hebbende heeft het nieuwe ‘federatiebestuur’ er zich nog eens over gebogen en op 21 september j.l. de knoop doorgemaakt en met oog op het (steeds verder) afnemend kerkbezoek gekozen voor de eerste optie: het huidige parochiecentrum (noordtrancept). Wat ook meespeelde was, dat dit gedeelte het meest ‘up to date’ is: de sanitaire voorzieningen in de huidige sacristie (die toch aangehouden moest worden als we in de huidige dagkapel waren gebleven) zijn immers verouderd. Verder ging het bestuur akkoord met het oude kerkhof als de beste plek voor de historische kerkklok resp. de nieuw te bouwen klokkenstoel (zie Roerkerknieuws 117 en 118). Dat alles natuurlijk onder voorbehoud van goedkeuring van het bisdom (en wat dat laatste betreft ook nog van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). Met dit besluit komt de herbestemming van de

kerk in een nieuwe fase. Zoals met de gemeente afgesproken zal de projectontwikkelaar binnenkort in de kerk een informatieavond voor omwonenden en andere geïnteresseerden houden. In tegenstelling tot de hoorzitting van afgelopen voorjaar (toen het ging om de onttrekking van [het grootste gedeelte van] de kerk aan de eredienst) gaat het nu over het herbestemmingsplan zelf, over de appartementen die de projectontwikkelaar in de kerk wil realiseren.

Oudste geschiedenis van (de parochie) Melick (I)

Eerder schreven we al (Roerkerknieuws 121) hoe de opvolgers van Willibrord op de zetel van Utrecht ten gevolge van de invallen der Noormannen een veilig heenkomen hadden moeten zoeken en dat in St. Odiliënberg vonden toen koning Lotharius II hen in 858 de St. Petrusberg als toevluchtsoord aanboden. Sindsdien resideerden hier drie Utrechtse bisschoppen in 'ballingschap': Hunger, Alfried en Odilbald (I). Het was laatstgenoemde die het eind jaren 880 weer wat hogerop begon te zoeken en de zetel naar Deventer verplaatste. Sindsdien fungeerde St. Odiliënberg nog een poosje (tot ca. 929) als refugium voor een aantal Utrechts kanunniken: een klein convent, dat wellicht reeds een vergelijkbare omvang kende als later in de dertiende en veertiende eeuw, toen het kapittel behalve de proosdij slechts zeven prebenden telde. In afwijking van de meeste andere kapittels werd in Berg (en Elst) de proost niet door de kanunniken zelf, maar door de (Utrechtse) bisschop gekozen, en wel uit de gemeenschap van de domkanunniken. In feite fungeerde het Berger munster in die tijd (samen met Elst) als filiaalkapittel of proosdij van het domkapittel in Utrecht. Het is dit Utrechtse kapittel op de St. Petrusberg dat in 1361 uit veiligheidsoverwegingen naar (het ommuurde) Roermond zou verhuizen. Het (toen nog ongedeelde) goederenbezit van dit voormalige rijksmunster St. Odiliënberg lijkt sinds 943 aan weerszijden van de Roer gezocht te moeten worden. Later, na de splitsing van de abdijgoederen onder bisschop Odilbald II, lijken de bisschoppelijke goederen van St. Odiliënberg zich vooral ten noorden van de Roer te bevinden, en dat van de proost en het kapittel ten zuiden ervan. Ook het kerkenbezit van het voormalig rijksmunster St. Odiliënberg lag in de directe omgeving. Nadat de parochiekerk van St. Odiliënberg zelf waarschijnlijk al aan het begin van de elfde eeuw door de Utrechtse bisschop aan de proosdij was verbonden, volgde later ook het patronaatsrecht van de kerk van Vlodrop, een twaalfde of dertiende eeuwse afsplitsing van St. Odiliënberg. In Linne is al in 1057 al een kerk gedocumenteerd; die behoorde toen echter nog tot de (moeder-)parochie St. Odilienberg: *"duas ecclesias pertinentes ad episcopatum Trajectensem, quarum alteri Bergha nomen est alteri Linna, sitas autem intra hujus parochie terminos"* (Willemsen: Oorkonden en Bescheiden nr. 5). In het Statutenboek van het (land-)dekenaat Susteren uit 1307 komen we de parochie St. Odiliënberg tegen met de rang van kwartkapel (vgl. *"Mons Odilie eccl. incorporata capitulo Ruremondensi"* [1400, 1558]). Datzelfde geldt voor de parochie Linne (vgl. *"Lynna, ecclesia "resp." capella decanalis"* [1400, 1485, 1558]), maar niet voor die van Vlodrop, want die behoorde indertijd (net als Melick-Herkenbosch en Maasniel) tot het (land-)dekenaat Wassenberg (vgl. *"Vloedorp, ecclesia"* [1400, 1558]). Tussen St. Odiliënberg en Melick(-Herkenbosch) vormde de Roer niet alleen de grens tussen twee dekenaten (die evenwel tot hetzelfde bisdom - Luik - behoorden), maar ook tussen het Gelders en Guliks territorium.

Maar hoe zit dat nu met Melick, dat met St. Odiliënberg tot "de oudste kerspelen van de Roerstreek" gerekend wordt (Huysmans, 1951) en altijd als moederparochie van Herkenbosch is beschouwd? Al heel vroeg ligt er een link met het aan de overzijde van de Roer gelegen St. Odiliënberg. Als 'Malica' komen we Melick immers tegen in de akte van 24

juni 943 volgens welke bisschop Balderik enkele Berger goederen aan familieleden in bruikleen gaf : *“mansos servitiales numero 65, in fundis conjacentes ita nuncupantibus: Rura, Liethorp, Linne, Sulethum, Flothorp, Ascolon, Malica(lieol), Curnelo, simul mancipiis 383”* (Cartularium van Radboud nr. 25; Willemsen: Oorkonden en Bescheiden nr. 4). Maar ook anderszins ligt er een band tussen St. Odiliënberg en Melick: het is immers geen toeval dat de Melicker kerkberg aan St. Andreas is toegewijd en die van Berg aan St. Petrus. Beide apostelen zijn immers broers van elkaar. Als ‘Mederiacum’ meent men Melick ook te herkennen op een Romeinse stafkaart (‘itinerarium Antonini’). Die plaats lag aan de Romeinse heirbaan Heerlen - Tüddern - Xanten (‘Via Trajana’). Vondsten uit de Romeinse tijd lijken te bevestigen dat op de Lorberg reeds vroeg in de eerste eeuw een militaire post was gevestigd. Ook ten noorden van het dorp, op de Zwarte Berg, werden resten van een Romeinse begraafplaats gevonden. (Jaarboek Roerstreek 1977; De Maasgouw 2016). De bekende Limburgse priester-historicus Jos Habets (1829-1893) vond al veel eerder Romeinse tegels in de Melicker kerkmuur en dito potscherven op het kerkhof: *“wel een bewijs, dat in de Romeinschen tijd deze streek reeds bewoond was”*. wordt vervolgd

personalia

Op dinsdagmorgen 4 oktober j.l. vond in de St. Martinuskerk van Vlodrop de uitvaartdienst plaats voor **Elisa (Lies) Goldsmits-Van Landeghem (1928-2022)**. Geboren en getogen in Posterholt, op de Donk, in een klompenmakersgezin met acht kinderen, hielp ze al op jonge leeftijd mee met het zagen van bomen voor het maken van klompen. Toen ze eens meehielp in het café van haar oom Phiel bij de Roermondse Kapel in 't Zand leerde ze Sjaak Goldmits (1924-2007) uit Vlodrop kennen met wie ze na een paar jaar verkering in 1953 trouwde. Ze gingen in Vlodrop wonen, waar Sjaak bij firma Veldkoning werkte en als in- en verkoper van landbouwmachines vaak onderweg was. In 1967 verhuisde het gezin van de Bergweg naar het nieuw huis aan de St. Martinusstraat. Lies zorgde niet alleen voor de huishouding en de opvoeding van hun drie kinderen, maar was ook in het plaatselijk verenigingsleven actief. Terwijl Sjaak voorzitter van de boerenleenbank was, vorst van carnavalsvereniging de Beerbök, die hij mee had opgericht, en daarnaast ook nog twee periodes in de gemeenteraad zat en een periode wethouder was, was Lies actief bij de zang en bij de sport. Totdat het koor ter ziele ging was Lies zingend lid van ‘Ons Genoegen’. Ook volley’de en gymde ze nog tot op hoge leeftijd en maakte ze zich als vrijwilligster verdienstelijk voor de Vlodropper senioren. Sjaak sukkelde al een hele tijd met zijn gezondheid toen hij in het voorjaar van 2007 op 82-jarige leeftijd kwam te overlijden. Sindsdien wijdde ze zich nog meer aan haar grote passie, de tuin. Groot was haar liefde voor de natuur, maar ook haar kinderen en kleinkinderen betekenden veel voor haar. De laatste jaren werd haar actieradius steeds kleiner, totdat ze nauwelijks meer het huis uit kwam. Zo lang mogelijk probeerde ze de gang naar het zorgcentrum uit te stellen. Toen ze onlangs die optie eindelijk eens serieus begon te overwegen, haalde de werkelijkheid haar in en moest ze acuut in het ziekenhuis worden opgenomen. Daar bleek ze zieker te zijn dan aanvankelijk gedacht. Daarom werd nog even aan opname in een hospice gedacht. Maar ook zover kwam het niet omdat God haar op maandagmorgen 26 september toch nog onverwacht snel tot zich riep. Na de uitvaartmis, opgeluisterd door het kerkkoor, vond in Roermond de crematie plaats.

Op vrijdagmiddag 7 oktober j.l. namen we in Bergerbos afscheid van **Helena Theresia Maria (Leny) Nijskens-Heldens (1941-2022)** uit St. Odiliënberg. Geboren in Beesel, maar getogen in Asenray (Straat) werd ze als oudste al op jonge leeftijd in de huishouding van het grote

gezin ingeschakeld. Het was hard werken tot ze in de zomer van 1966 met Frits Nijskens van de Melicker Tonnedenhof trouwde en in St. Odiliënberg ging wonen. Hun huwelijk werd met drie kinderen gezegend die zij liefdevol opvoedde. Terwijl haar man Frits bij het kadaster de kost verdiende, ging Leny – toen de kinderen de schoolgaande leeftijd bereikten – nog als poetshulp op huize Udelenbergh werken. Ze was maar wat trots op wat de kinderen bereikten en ook de kleinkinderen konden en mochten altijd op haar liefde zorg en warme belangstelling rekenen. Naast gewone hobby's, zoals koken, lezen en (kruiswoord-)puzzelen, hield Leny er nog een bijzondere hobby op na: jarenlang trok ze in allerlei creaties als einzelgänger mee in de plaatselijke carnavalsoptocht. De laatste jaren keek ze graag naar TV-programma's als 'Twee voor Twaalf' en 'De Slimste Mens'. Daar moest alles voor wijken; dan mocht niemand haar storen. Toen in het voorjaar van 1997 de Blues-Mis van Gerard Sars werd opgenomen, meldde Leny zich spontaan voor het projectkoor; dat mondde uit in het lidmaatschap van het kerkkoor. Aan dat lidmaatschap kwam echter noodgedwongen een einde toen ze een paar jaar geleden te kampen kreeg met de tol van het harde werk in haar jeugd. Het werd van kwaad tot erger, zelfs zo erg dat ze helemaal op de zorg van haar man Frits raakte aangewezen. Desondanks leek het de laatste tijd weer wat beter te gaan, was ze nog naar het jaarlijkse familiebijeenkomst in Swalmen geweest en had ze na de geboorte van haar tweede achterkleinkind nog geposeerd voor de traditionele '4-geslachten-foto'. Een complicatie met haar been deed haar eind vorige maand onverwacht in het ziekenhuis belanden, waar er daags erna al, op donderdag 29 september j.l. een einde aan haar leven kwam.

Op vrijdagmiddag 14 oktober j.l. gaven **Erik Janssen en Alissa Schäfer** elkaar in de Berger basiliek hun (kerkelijk) Jawoord. Afgelopen voorjaar werd hun zoon Sef hier al gedoopt.

Wit U ons in deze (Corona-) tijd extra financieel ondersteunen? Bij voorbaat dank!

Herkenbosch: NL 52 RABO 0121 402 088 t.n.v. kerkbestuur St. Sebastianus

Melick: NL 40 RABO 0133 000 400 t.n.v. RK kerkbestuur St. Andreas

Montfort: NL 39 RABO 0134 704 126 t.n.v. kerkbestuur H. Catharina

St. Odiliënberg: NL 79 RABO 0138 1180 00 tnv kerkbestuur HH. Wiro, Plechelmus en Otgerus

Posterholt: NL 06 RABO 0142 301 760 t.n.v. RK Kerk St. Matthias

Vlodrop: NL 10 RABO 0154 600 512 t.n.v. kerkbestuur St. Martinus

Tot slot

Aan- en afmelding voor deze nieuwsbrief kan via: clustersecretariaat@roerkerken.nl.

Jos. L'Ortye (Posterholt), pastoor, tel. 40 12 21 - pastoor@roerkerken.nl

Paul Hamans (St. Odiliënberg), assistent, tel. 527 825 – p.hamans@roerkerken.nl

Gerard Sars (St. Odiliënberg), diaken, tel. 537 765 – g.sars@roerkerken.nl

Rim Mom (Montfort), diaken, tel. 542 154 - r.mom@roerkerken.nl

Bert Venner (Roermond), diaken, tel. 320 215 - b.venner@roerkerken.nl

Lian Overbeeke (Posterholt), catechiste, tel. 06 – 526 20 245 - l.overbeeke@roerkerken.nl

Parochiebureau Herkenbosch (Anja Wagemans), tel. 520 672 - sebastianus@roerkerken.nl

Parochiebureau Melick (Marie-Anne Geraedts), tel. 537 965 - andreas@roerkerken.nl

Parochiebureau Montfort, tel. 543 127 - catharina@roerkerken.nl

Parochiebureau St. Odiliënberg (Marlou Roeleveld), tel. 531 384 - otgerus@roerkerken.nl

Parochiebureau Posterholt (Lilian Peters), tel. 400 275 - matthias@roerkerken.nl

Parochiebureau Vlodrop (Marjon van der Beek), tel. 401 207 - martinus@roerkerken.nl